

AKADEMICKÝ BULLETIN

Akademie věd
České republiky

e-magazín AV ČR | 3/2019

AB

Strategie vědy

Jak posunout Česko do evropské špičky

Předsedkyně navštívila
literární vědce

CERGE-EI pomáhá
(nejen) ženám ve vědě

Etnologie je
otevřená disciplína

EDITORIAL

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

hlavním tématem březnového čísla elektronického newsletteru *AB / Akademický bulletin* je návrh nové Inovační strategie České republiky 2019–2030, kterou Rada pro výzkum, vývoj a inovace schválila v únoru letošního roku. V oblasti technologických a vědeckých aplikací jde vskutku o ambiciózní plán. Svým záměrem přinést české vědě dlouhodobou finanční a koncepční stabilitu a zázemí nemá u nás doposud obdoby.

Jako předsedkyně Akademie věd ČR iniciativu premiéra a zároveň předsedy Rady pro výzkum, vývoj a inovace Andreje Babiše pochopitelně vítám. Ráda připomínám, že naše domovská instituce se na přípravě nové inovační strategie významně podílela a její koncepci spoluutvářela.

Rada zpracovala rámcový dokument inovační strategie pod vedením svého místopředsedy Karla Havlíčka a ve spolupráci s více než třicetičlenným týmem osobností, které působí jak v akademické a veřejné, tak i podnikatelské sféře – je tak výsledkem dialogu všech aktérů vědy a výzkumu v České republice. Považuji to za obzvláště důležité.

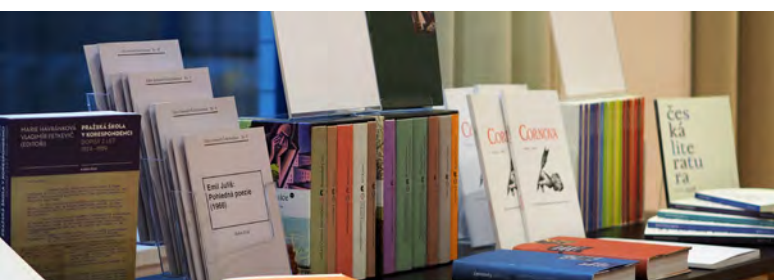
Navíc se domnívám, že především díky úsilí Akademie věd ČR se podařilo politickou reprezentaci i představitelům průmyslové sféry přesvědčit o nezbytné roli vědy a výzkumu (včetně výzkumu základního) jako základu budoucí prosperity naší země. Zároveň se nám podařilo překlenout některé vzájemné polemiky a nesouhlasné postoje z předchozích let. Skutečnost, že jsme otevřená instituce, potvrzují také stále čtenější návštěvy politiků v čele s premiérem na našich pracovištích.

Do inovační strategie vkládáme nemalé naděje také v souvislosti se změnou hodnocení výzkumu – budoucí způsob hodnocení by totiž měl více zohledňovat kvalitu, nikoli kvantitu. Zlepšit by se také mělo financování české vědy a celkové výdaje mají postupně stoupat až na tři procenta hrubého domácího produktu v roce 2030, z toho dvě procenta mají představovat podnikatelské zdroje. Zda se to podaří, je závislé na rozhodování české vlády a na vůli firem více investovat do vědy a výzkumu. V případě Akademie věd ČR však platí, že věcné výzvy inovační strategie přijímáme a budeme se podílet na jejím rozvíjení nejen k prospěchu našich pracovišť, ale české vědy obecně.

Vážené kolegyně, vážení kolegové, přeji vám inspirativní čtení a těším se na setkání se zaměstnanci, které se uskuteční v pátek 7. června 2019 na Veletrhu vědy na výstavišti PVA EXPO PRAHA v pražských Letňanech.

Eva Zažímalová

OBSAH

EDITORIAL

- 2 Úvodní slovo – Eva Zažímalová
(předsedkyně AV ČR)

KRÁTKÉ ZPRÁVY

- 4 [Aktuálně z Akademie](#)
7 [Návštěvy pracovišť](#)

OCENĚNÍ

- 8 [Ceny Wernera von Siemens](#)
9 [Taťána Petrasová](#) obdržela Řád akademických palm

TÉMA

- 10 [Zařadíme Česko mezi nejlepší inovátory](#)
13 Místopředseda Akademie věd ČR Zdeněk Havlas: [Výzvy inovační strategie přijímáme](#)

POPULARIZACE

- 14 [Veletřh vědy se blíží](#)

VIDEO

- 16 [Magazín Česká věda](#)

SOCIÁLNÍ SÍŤ

- 17 [Facebook, Twitter, Instagram](#)

ANKETA ŘEDITELŮ

- 18 [Spolupracujeme také s odlehlejšími obory](#)
Jiří Woitsch (Etnologický ústav AV ČR)

Z PRACOVIŠŤ

- 20 [Mentoringový program](#) pomáhá hlavně ženám

KNIHY

- 22 [Nové publikace](#)

SUMMARY, VĚDA FOTOGENICKÁ

- 23 [Viktor Černý](#)
(Archeologický ústav AV ČR, Praha)

AKTUÁLNĚ Z AKADEMIE

AKADEMIE VĚD ČR VYDALA STANOVISKO K PROGRAMU HORIZON EUROPE

Akademie věd ČR vydala 14. března 2019 [prohlášení](#), v němž uvítala návrh 9. rámcového programu Evropské unie pro výzkum a inovace [Horizon Europe](#). Ocenila koncepty směřující k podpoře evropských výzkumných projektů, stejně jako zjednodušování administrativní zátěže či vizi otevřené vědy, inkluзивity a genderové rovnováhy. Zároveň apelovala na navýšení rozpočtu a varovala před snižováním podílu finančních prostředků na výzkumné infrastruktury.

Více se dočtete [zde](#) ».

AKADEMICKÁ PRÉMIE: ODVRACENÍ HLADOMORŮ I SRÁŽEK S TĚLESY

V uplynulých šesti letech čerpali největší vědecký grant v Česku, Akademickou prémii, nyní představili výsledky. Genetik Jaroslav Doležel z [Ústavu experimentální botaniky AV ČR](#), jenž s týmem rozluštil genom pšenice, a astronom Pavel Spurný z [Astronomického ústavu AV ČR](#), který rozšířil českou část Evropské bolidové sítě, vystoupili 7. března 2019 v Akademii věd ČR s přednáškami. Zhlédnout je můžete online [zde](#) a [zde](#).

Více se dočtete [zde](#) ».

ANDREW FEUSTEL PŘIJEDE DO ČESKA POPULARIZOVAT VESMÍRNÝ VÝZKUM

Na pozvání Akademie věd ČR navštíví Českou republiku americký astronaut Andrew Feustel se svou paní Indirou. Ve dnech 4. až 15. dubna 2019 je připraven [program](#), který je určen především studentům a veřejnosti. Druhý den po přeletu, 5. dubna 2019, se od 10.00 hodin v budově Akademie věd ČR na Národní třídě v Praze uskuteční tisková konference. Program se koná v Praze, Terezíně, Olomouci, Ostravě a Brně. Besedy pro veřejnost budou tlumočeny a všechny jsou zdarma. „Akademie věd se úspěšně podílí na mnoha projektech v oblasti výzkumu vesmíru. Vážíme si toho, že Andrew Feustel přijal pozvání právě od nás. Jde o jeho třetí oficiální návštěvu Akademie věd i České republiky a jsme rádi, že tentokrát se těžiště jeho programu odehraje v regionech. Je skvělé, že se nám daří popularizovat vědu třeba i tím, že do Česka zveme významné světové osobnosti. Takovou osobností Andrew Feustel bezesporu je,“ komentuje jeho turné předsedkyně Akademie věd ČR Eva Zažímalová.

Více se dočtete [zde](#) ».

V AKADEMII VĚD ČR SE KONAL FESTIVAL TÝDEN MOZKU

Zajímá vás, jak se mění lidský mozek krátce po narození? Jak trénovat paměť a pozornost nebo jak se zbavit panického strachu z pavouků? Nejen tyto otázky zodpověděl [Týden mozku](#), který se uskutečnil od 11. do 17. března 2019 v hlavní budově Akademie věd ČR na Národní třídě. „Mozek je nejsložitější struktura na planetě. Právě kvůli této komplexnosti je těžké mozek prozkoumat,“ vysvětluje Josef Syka z [Ústavu experimentální medicíny AV ČR](#), který je zakladatelem festivalu v České republice.

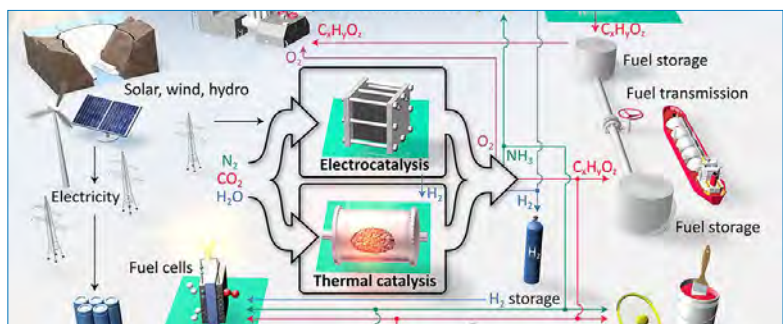
Více se dočtete [zde](#).

ENERGY-X BUDE VYVÍJET NOVÉ ZPŮSOBY ZÍSKÁVÁNÍ ENERGIE A PALIV

Zástupci 13 výzkumných institucí z 11 zemí EU zahajují činnost sdružení s ambiciózním cílem: odstranit závislost současného průmyslu na palivech fosilního původu. Vědci se zaměří na vývoj a implementaci katalytických technologií. Českou část projektu koordinuje [Ústav fyzikální chemie J. Heyrovského AV ČR](#).

Více se dočtete [zde](#).

CESTA DO BUDOUCNOSTI TRANSFERU TECHNOLOGIÍ

Pracovníci [Centra transferu technologií AV ČR](#) navštívili společně se zástupci několika pracovišť transferové kanceláře světových vědeckých center na západě USA. „Jsme tu, abychom podporovali pracoviště Akademie věd ČR v transferu. Proto byli k cestě přizváni také jejich zástupci,“ vysvětluje Lenka Scholzová, vedoucí CeTTAV.

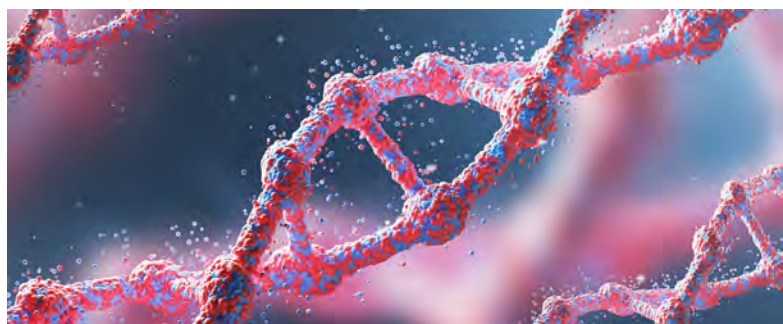
Více se dočtete [zde](#).

DATABÁZE DNA PŘEDSTAVUJE VZORKY ZE STARODÁVNÝCH LIDSKÝCH POPULACÍ

Z archeologických nálezů, jejichž stáří se pohybuje mezi 2–30 tisíci lety, získávají vědci genetickou informaci, tzv. starodávnou DNA. Vzorky nyní katalogizuje nová specializovaná databáze, kterou připravili v Ústavu molekulární genetiky AV ČR. Databáze obsahuje také interaktivní mapu lokalizace vzorků. Veřejnosti je volně [přístupná](#).

Více se dočtete [zde](#).

AKADEMIE VĚD ČR SE PŘIPOJUJE K OSLAVÁM SVĚTOVÉHO DNE VODY

Voda představuje jedno z důležitých bohatství, které nám naše planeta poskytuje. Na světě přitom žije více než jedna miliarda lidí, kteří mají k pitné vodě složitý přístup. Každoročně si proto 22. března připomínáme význam vody pro lidstvo. Do oslav [Světového dne vody](#) se letos zapojuje i [Ústav pro hydrodynamiku AV ČR](#).

Více se dočtete [zde](#) ».

JAK SE MĚNÍ KVALITA VODY? SLAVNOSTNÍ PŘEDNÁŠKA NA ŽOFÍNĚ

Slavnostní přednáška v paláci Žofín měla 25. března 2019 více než aktuální téma: kvalitu pitné vody a možnosti její úpravy. O vodě jako koktejlu nejrůznějších látek hovořil významný hydrochemik a ředitel [Ústavu pro hydrodynamiku AV ČR](#) Martin Pivokonský. Přednášku nazval *Úprava pitné vody – současný výzkum a realita*. Vědec, který se věnuje i transferu vědeckých výsledků do praxe a je autorem několika patentů a technologií, mj. přiblížil historii vodárenství a zastavil se u procesů v dnešních úpravných vody. Ty přirovnal k „chemickým továrnám“, protože se v nich odehrává spektrum fyzikálních, chemických i biochemických reakcí.

Více se dočtete [zde](#) ».

JAK SKLOUBIT VĚDU A RODINU? PTALA SE KONFERENCE WOMEN IN SCIENCE

Ilustrace provazochodkyně na laně, balancující mezi zavinovačkou s miminkem a aktovkou s lejstry, kterou ve své přednášce použila britská neurovědkyně, baronka Susan Greenfieldová, předznamenala konferenci v Lichtenštejnském paláci Women in Science (Ženy ve vědě). Organizovala ji britská ambasáda ve spolupráci s Akademií věd ČR a společným jazykem byla angličtina. Šlo o den plný příběhů a zkušeností, v němž došlo i na upřímné zpovědi. Jako první otevřela téma předsedkyně Akademie věd ČR Eva Zažímalová, která vzpomínala na jedno ze svých nejsložitějších životních období. „Život vědkyně-matky je v mnohém těžší než život vědce. Můj syn onemocněl ve třech letech cukrovkou prvního typu a já byla pod tlakem příbuzných a známých, abych svou vědeckou kariéru ukončila,“ vysvětlila Eva Zažímalová. „Naštěstí jsem měla podporu svého pracoviště, a musím přiznat, že to byli právě muži, kteří mi velmi pomáhali,“ dodala s tím, že během své vědecké kariéry diskriminaci nezažila.

Více se dočtete [zde](#) ».

NÁVŠTĚVY PRACOVÍŠŤ

Dobrodružná cesta rukopisy i citáty

Kdy na veřejnosti poprvé zazněl termín „pražská kavárna“? Kde se nachází jediný dochovaný úplný rukopis Máchova *Máje*? A jak vědci luštili pseudonymy, pod nimiž se skrývali vydavatelé samizdatu? To všechno zajímalo předsedkyni AV ČR Evu Zažimalovou na návštěvě [Ústavu pro českou literaturu AV ČR](#).

Pracoviště má zázemí v Praze a Brně a působí v něm zhruba pětina z 90 zaměstnanců. Hlavním sídlem je krásný funkcionalistický palác na pražském Florenci, který ve dvacátých letech 20. století navrhl pro stejnojmennou železářskou společnost architekt Josef Karel Říha.

Chloubou je nově zrekonstruovaný přednáškový sál – v posledních třech letech však proměnou prošlo i nádvoří. „Postupně se snažíme odstranit nánosy sedmdesátých a osmdesátých let, aby co nejvíce vynikl původní záměr architekta Říhy. Loni jsme tu žili na staveništi,“ vysvětluje ředitel pracoviště Pavel Janáček, který si s pomocí grafických designérů dovolil malý postmoderní výstřelek. Prostory ústavu totiž zdobí literární citáty, které mohou sloužit jako zapeklité hádanky. Nemají totiž uvedeného autora. Tak co třeba následující věta? „Co ještě čekat? Dopovídáno.“

Pokud člověk odhadne, že by mohlo jít o úryvek starší české básně, stačí mu kliknout na vynikající databázi [Česká elektronická knihovna](#), která vznikla prací místních literárních vědců. Odpověď je nasnadě: báseň Josefa V. Sládka ze sbírky *V zimním slunci*. Databáze zpřístupňuje originální básnické texty z 19. a začátku 20. století (končí obdobím, na které se již vztahují autorská práva).

Dva a půl milionu veršů

Česká elektronická knihovna není však jediná softwarová pomůcka, se kterou badatelé pracují. Průměrná roční

návštěvnost všech online informačních zdrojů ústavu převyšuje jeden milion návštěv. V ústavu již osmým rokem úspěšně působí versologický tým, který zmíněnou Sládkovu báseň dokáže rozebrat doslova na dřev. Jaké typy rýmů autor nejčastěji používá? Má nějaká preferovaná spojení? A jaké je jeho nejoblíbenější slovo?

Vědci dokonce dokážou odhalit i případné inspirace a výpůjčky z jiných autorů, porovnat jejich styly. Byť jak ve své prezentaci zavtipkoval vědecký tajemník Petr Plecháč: „V případě literárních děl nemluvíme ani tak o plagiátu, jako o výrazném vlivu jiného autora.“ Badatelé shromáždili celkem dva a půl milionu veršů, které tvoří největší versologický korpus na světě. V poslední době tým s pomocí moderních technologií například rozkrývá otázku sporného autorství hry *Král Jindřich VIII.*, kterou William Shakespeare napsal zřejmě s Johnem Fletcherem. Výzkum naznačuje, že výrazně větší podíl měl právě Fletcher.

Dalším unikátním počinem je svazek databází [Česká literární bibliografie](#). Obsahuje více než dva miliony záznamů z oblasti kulturní publicistiky i odborných textů o české literatuře od počátků novodobé české literatury na sklonku 18. století až po současnost. Ústav je zpracovává již bezmála 70 let a aktualizuje doslova každým dnem, ve střeoevropském kontextu jde o aplikaci ojedinělou rozsahem i přístupností, všechna data jsou volně k dispozici.

Vědci se však nezaměřují pouze na „nejvyšší literární patra“, jak by se mohlo na první pohled zdát, ale také na žánry takzvané okrajové. Možná leckoho překvapí, že v rámci ústavu již pět let funguje Centrum pro studia komiksu (ve spolupráci s Univerzitou Palackého v Olomouci).

Více se dočte na [webu Akademie věd ČR](#).

OCENĚNÍ

Ceny Wernera von Siemens

V letošních Cenách Wernera von Siemens zaznamenala Akademie věd ČR mimořádný úspěch – a to zejména vědci a vědkyně z Ústavu fyziky plazmatu AV ČR.

Vědec Radek Mušálek z tohoto pracoviště si odnesl hlavní cenu soutěže pro nejlepší počín v základním výzkumu za vývoj nové technologie plazmového nástřiku ochranných vrstev určených pro extrémní prostředí. Cena je spojena s finanční odměnou ve výši 300 tisíc korun. Členka Mušálkova týmu Ksenia Illková byla oceněna i za mimořádný výsledek ženy ve vědě.

„Jsme hrdí, s jakým záběrem a tvůrčím přístupem se letošní vítěz kategorie nejvýznamnější výsledek základního výzkumu vrhnul na téma depozice ochranných vrstev z kapalin vodou stabilizovaného plazmatu a jakých dosáhl výsledků. Potvrzuje se, že mladí badatelé vědí, že nové myš-

lenky a objevy základního výzkumu jsou základem nejen pro veškeré inovace, ale i pro řešení složitých celospolečenských problémů,“ komentovala vítězství v hlavní kategorii předsedkyně Akademie věd ČR Eva Zažímalová.

Nejlepší nápady bývají šílené

Mušálkova skupina popsala metodu depozice nástřiků z kapalin. Umožňuje připravovat úplně nové typy vrstev, než jaké bylo dosud možné připravit ze standardně používaných suchých prášků. Takové vrstvy mají za úkol ochránit povrch důležitých součástek, jimiž mohou být například díly leteckých motorů, písty velkých zaoceánských lodí nebo kloubní

Na snímku vítězný tým Radka Mušálka (vlevo v první řadě) z Ústavu fyziky plazmatu AV ČR – uprostřed Ksenia Illková, která se zároveň stala laureátkou kategorie mimořádný výsledek ženy ve vědě.

náhrady. Jde o velmi univerzální metodu, přičemž různé vrstvy se dají snadno kombinovat. Objev se významně uplatňuje i v základním výzkumu.

„S nápady na nové materiály a postupy přicházejí členové týmu nezávisle. Občas chvíli trvá, než se všichni shodneme, zda daný experiment není nesmyslný. Pokud se ale shodneme, že je nápad šílený, tak ho většinou provedeme okamžitě. Takové nápady jsou totiž často ty nejlepší,“ vysvětluje Radek Mušálek. Skupina disponuje světově unikátním plazmovým hořákem, který využívá odlišný princip stabilizace plazmatu než ostatní komerční technologie. Extrémní výkon hořáku a odlišné vlastnosti plazmatu umožňují zkoumat mechanismy vzniku plazmových nástříků z kapalin z jiné perspektivy. Při vývoji nové technologie museli vědci pro podávání kapalin do plazmatu vyvinout a vyrobit speciální pneumatický podavač.

„Pro rozvoj vědy není podstatné pohlaví, ale schopnost soustředit se na problém, vymyslet cestu k řešení, pečlivě naplánovat experiment a ověřit výsledky, zformulovat závěry,“ doplňuje Ksenia Illková. Během své kariéry působila ve špičkových vědeckých týmech v Německu i Švýcar-

sku (EPFL, Lausanne), kde studovala například mechanické vlastnosti nejmenších odlitých monokrystalů hliníku.

Jak vylepšit kostní implantáty

Cenu si z letošní soutěže odnesla i Martina Doubková z [Fyziologického ústavu AV ČR](#) za nejlepší diplomovou práci. Zabývala se možnostmi vylepšení povrchové úpravy materiálu používaného k výrobě kostních implantátů. V praxi se tyto implantáty např. v podobě dlahy připevňují přímo na povrch kosti při nápravě komplikovaných zlomenin, nebo se vkládají do nitra kosti při ukotvení umělých náhrad kloubů, které byly poškozeny v důsledku zranění či chorob. Vzájemný kontakt kostních buněk a implantátu je zásadním způsobem ovlivňován chemickými a fyzikálními vlastnostmi použitého materiálu. Martina Doubková se snažila objasnit, jak se chovají kostní buňky při kontaktu s mechanicky opracovanou titanovou slitinou, na níž byla povrchovou úpravou pomocí metody plazmové elektrolytické oxidace vytvořena oxidická vrstva. Výsledný implantát by se dal využít v praxi například v podobě dlahy pro fixaci zlomeniny, hřebu nebo zajišťovacího šroubu. □

TAŤÁNA PETRASOVÁ OBRŽELA RÁD AKADEMICKÝCH PALEM

Historička umění Taťána Petrasová převzala během ceremonie na Francouzském velvyslanectví v Praze prestižní vyznamenání za zásluhy ve vzdělání, vědě a kultuře – Řád akademických palm. Jde o jedno z nejstarších vyznamenání pro civilní osoby, které se udílí od poloviny padesátých let 20. století a je určeno osobnostem, jež se významně zasloužily o vzdělávání a vědu. Členka Akademické rady AV ČR Taťána Petrasová ocenění obdržela ve stupni rytíř. Je uznávanou odbornicí na výtvarné umění 19. století a autorkou výstav a publikací. Jako editorka se podílela na tisícistránkovém svazku *Dějiny umění v českých zemích 800–2000*, který zpracovává proměny umělecké tvorby v českých zemích od Velké Moravy po současnost a vznikl téměř 14 let.

Více se dočtete [zde](#).

TÉMA

Zařadíme Česko mezi nejlepší inovátory

Rada pro výzkum, vývoj a inovace schválila ambiciózní strategii v oblasti technologických a vědeckých inovací. **Českou republiku hodlá do roku 2030 posunout na evropskou špičku.** Základem nové koncepce je devět pilířů. Akademie věd ČR se strategii nejvíce týká v oblasti lepší ochrany duševního vlastnictví a rozsáhlé podpory inovačních a výzkumných center.

Premiér a zároveň předseda [Rady pro výzkum, vývoj a inovace](#) Andrej Babiš uvedl na konferenci 23. ledna 2019, že Česká republika chce být zemí budoucnosti: „Rada zpracovala klíčový dokument ve spolupráci s týmem odborníků z řad podnikatelů, vědců, akademiků a zástupců veřejné správy. Vytyčuje nové priority, jejichž naplnění by nás mělo do roku 2030 zařadit mezi evropské lídry.“ Kategorii „evropská špička“ přitom premiér vymezuje jako prvních sedm zemí. V současnosti Česká republika zaujímá podle mezinárodního žebříčku Global Innovation Index 14. pozici z 28 evropských zemí – je tedy uprostřed.

Více peněz pro vědce

S novou strategií souvisí jak změna hodnocení výzkumu, který má nově více zohledňovat kvalitu, nikoli kvantitu, tak zejména lepší financování vědy. Premiér stejně jako místopředseda Rady Karel Havlíček uvedli, že by celkové výdaje na vědu a výzkum do roku 2030 rádi zvedli až na tři procenta z hrubého domácího produktu. V současnosti je to pouze 1,79 %. Každý rok by mělo dojít k takovému nárůstu, abychom se za 11 let dostali do požadovaného stavu. Jestli se to skutečně podaří, samozřejmě záleží na dalším rozhodování vlády.

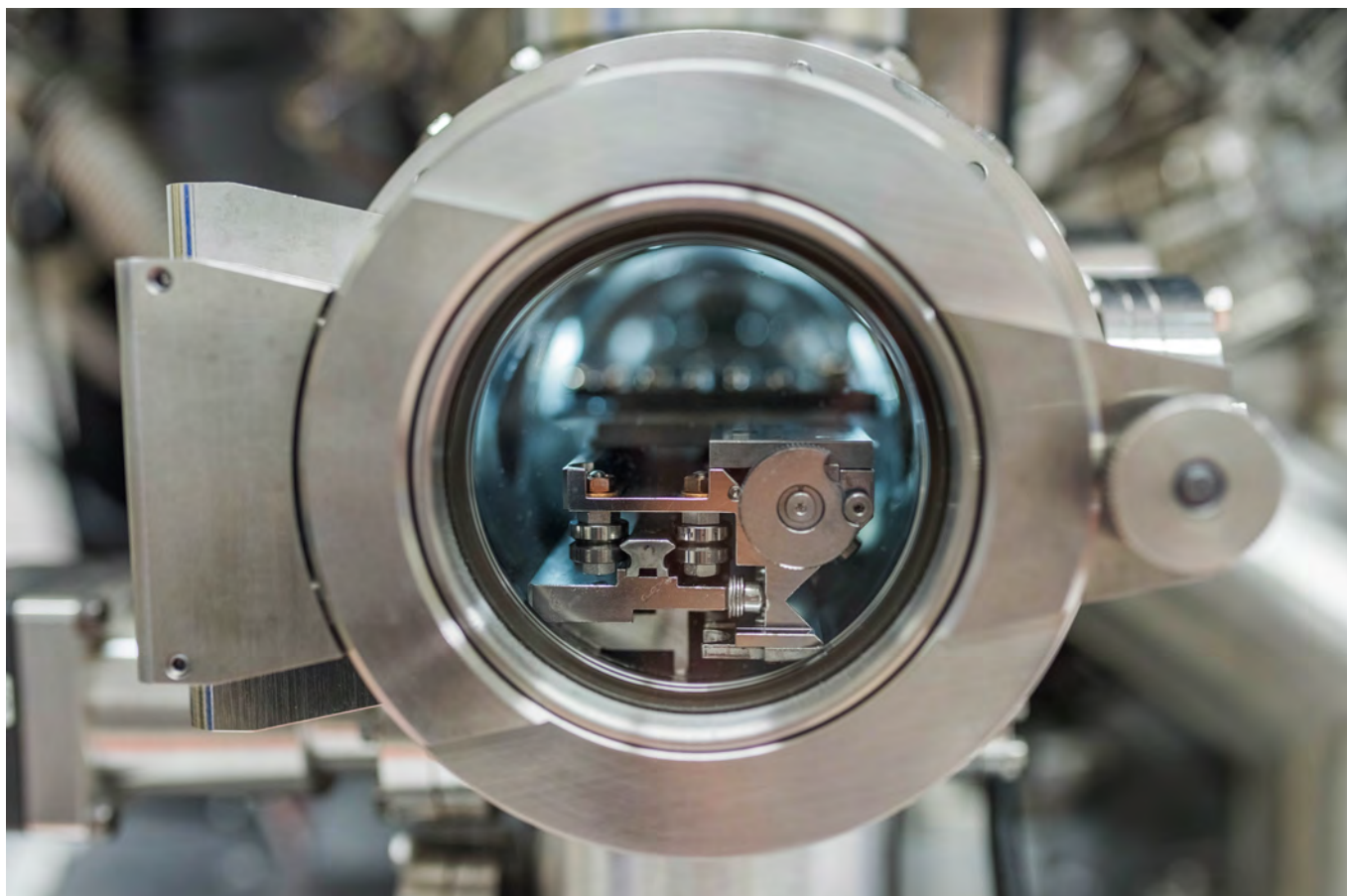

Pro srovnání, mezi země Evropské unie, které na výzkum a vývoj dávají mnohem více peněz než Česká republika, patří Švédsko, Rakousko nebo Německo s podílem výdajů na vědu kolem tří procent HDP. Podobně vysokou úroveň vykázaly v roce 2016 také například Spojené státy americké (2,8 %), Japonsko (3,1 %), Izrael a Jižní Korea (více než 4,3 %). Naopak méně investují například Polsko, Maďarsko nebo jihoevropské státy.

Místopředseda Rady Petr Dvořák, který je profesorem molekulární biologie a genetiky na Masarykově univerzitě, je v tomto směru optimistický. Zdůraznil, že všichni členové Rady nový dokument uvítali: „Dokonce i vědci, kteří bývají ▶

Novou inovační strategii rozvoje české vědy a výzkumu do roku 2030 představila konference, která se konala 23. února 2019. Na snímku zleva: místopředseda Rady pro výzkum, vývoj a inovace Petr Dvořák, předseda Hospodářské komory ČR Vladimír Dlouhý, předsedkyně Akademie věd ČR Eva Zažímalová, rektor Univerzity Karlovy Tomáš Zima, místopředseda Rady pro výzkum, vývoj a inovace Karel Havlíček a premiér ČR Andrej Babiš.

tradičně skeptičtí, říkali, že je to první materiál svého druhu, z něhož je patrné, že k něčemu povede.“

Na vypracování nové inovační strategie, jež se zaměřuje rovněž na digitalizaci, rozvoj národních start-upů a spin-offů či lepší polytechnické vzdělávání na školách, se mj. podílela také předsedkyně Akademie věd ČR Eva Zažímalová, rektor Univerzity Karlovy Tomáš Zima či Petr Konvalinka z Technologické agentury ČR – celkově šlo o více než 30 osobností z nejrůznějších vědeckých i obchodních oblastí.

Premiér Andrej Babiš chce strategii propagovat pod sloganem „Czech Republic: The Country for Future“ i v zahraničí. Ostatně již tak mj. učinil na asijské cestě nebo ekonomickém fóru v Davosu. Česká republika se zde prezentovala jako země technologických příležitostí, s důrazem na špičková výzkumná centra, která zde již fungují – a to jak v oblasti laserové technologie a nanotechnologie, tak i robotiky. Prioritou Rady bude udržet nadějně talenty a přilákat renomované zahraniční vědce. □

STRATEGIE ZAUJALA I V USA

Premiér ČR a předseda Rady pro výzkum, vývoj a inovace v rámci návštěvy Spojených států amerických absolvoval společně s místopředsedou Rady Karlem Havlíčkem důležitá jednání, která se zaměřila na spolupráci v oblasti výzkumu a inovací. Ústředním tématem byla prezentace Inovační strategie České republiky 2019–2030 a případné zapojení amerických partnerů do společných projektů. Mimo hlavní téma oficiální návštěvy premiéra a jeho delegace v USA se uskutečnila důležitá odborná jednání, jež mají bezprostřední dopad na český výzkum. Nová Inovační strategie *Czech Republic: The Country For The Future* se představila jak členům Americké obchodní komory, tak i nejvýznamnějším americkým investorům. Vrcholovi představitelé IBM, GE, Microsoft, Google, Honeywell, Rockwell, Merck, AT&T, Motorola, Thermo Fischer, Cisco atd. diskutovali s představiteli Rady nejen nové priority vlády, které se zaměřují na podporu výzkumu, digitalizaci nebo budování chytré infrastruktury, ale rovněž na investiční politiku státu spojenou s investičními pobídkami.

MÍSTOPŘEDSEDA AKADEMIE VĚD ČR ZDENĚK HAVLAS: VÝZVY INOVAČNÍ STRATEGIE PŘIJÍMÁME

■ Rada pro výzkum, vývoj a inovace schválila novou inovační strategii. Jak toto důležité rozhodnutí z pozice člena vnímáte?

Inovační strategii České republiky 2019–2030, kterou připravila Rada pro výzkum, vývoj a inovace, schválila vlá-

da ČR 4. února 2019. Jde o ambiciózní počín, který by měl posunout Českou republiku mezi špičky světa (nebo alespoň Evropy). Jeho naplnění by mělo dostat naši zemi ze „země příběhů“, jak se Česká republika prezentovala během našeho předsednictví EU v době vlády tehdejšího premiéra Mirka Topolánka, do „země budoucnosti“ – „The country for the future“, jak s oblibou uvádí současný premiér Andrej Babiš. Ke strategii momentálně vzniká Akční plán – tedy postup kroků, které se musejí pro naplnění vize udělat. Velká zásluha na vzniku strategie patří místopředsedovi Rady Karlu Havlíčkovi.

■ Lze očekávat i nějaké fundamentální změny v organizaci české vědy?

Strategie má v sobě mnoho pozitivního, ale skrývá i rizika. Pozitivní aspekty vidím hlavně v tom, že si vůbec takový cíl současná vláda vytyčila a nechce se spokojit s rolí naší země coby pouhé montovny. Další pozitivní úloha spočívá v tom, že se konečně daří politickou reprezentaci přesvědčit, že pokud chce taková vize mít naději na úspěch, musí nutně zahrnovat celý inovativní cyklus – tj. začínat kvalitním základním výzkumem a pokračovat přes aplikovaný až k vývoji, výrobě a prodeji; a ukončit tak cyklus reinvestic do základního výzkumu.

■ Jak ke koncepci strategie přispěla Akademie věd ČR?

Skutečnost, že základní výzkum je základem vědy a že si politická sféra, a dokonce i podnikatelská sféra tento aspekt začínají stále více uvědomovat, je do značné míry zásluhou

právě Akademie věd ČR. Pro předsedu vlády i ministry jsme uspořádali návštěvy na některých pracovištích Akademie věd ČR (např. [ELI Beamlines](#) či můj domovský [Ústav organické chemie a biochemie](#)) a ukázali, čeho jsme dosáhli, jaká je před námi budoucnost a co vše to pro společnost může znamenat.

■ Jaké nástroje strategie využije, aby mohla být funkční?

Nástroje jsme rozdělili do několika oblastí: financování a hodnocení výzkumu a vývoje, národní start-up a spin-off prostředí, polytechnické vzdělávání, digitalizace, mobilita a stavební prostředí, ochrana duševního vlastnictví, chytré investice a chytrý marketing. Ke každému nástroji se v současnosti přiřazují konkrétní instituce a osoby, které budou mít určitou oblast na starosti

a budou za ni odpovídat. Osobně v této souvislosti postrádám jeden podstatný nástroj – a budu se na zasedání Rady snažit, aby se na něj nezapomnělo.

■ Co máte přesně na mysli?

Z analýzy aplikačních snah v ústavech II. vědní oblasti totiž vyplývá, že nám chybí specialisté na transfer znalostí, řádně vyškolení a s praktickou zkušeností. Mnoho nadějných projektů tak nedosáhne cíle, protože nemají profesionální správu. Není to úloha pro vědce, kteří mají přinášet nové myšlenky, hypotézy a jejich potvrzení. Manažer aplikačních projektů je jiná specializace – něco mezi vědou a podnikáním. V rozvinutých státech se takové profese školí na odpovídajících vysokých školách. U nás obdobný obor studia neexistuje a není ani dostatek těch, kteří by na takové katedře mohli vyučovat. V Radě chci proto ještě prosadit, abychom nechali vyškolit „učitele“ v cizině a totožný obor studia zavedli na některé z našich vysokých škol. Teprve poté budeme schopni překlenout pusté údolí mezi základním výzkumem a výrobními podniky, případně službami.

■ Co strategie přinese pracovištím Akademie věd ČR?

Lze očekávat, že množství prostředků do vědy poroste – i když to tak zatím podle výše státního rozpočtu nevypadá. Více financí ale nebude zadarmo. Budeme muset zvednout rukavici, přijmout výzvu nové strategie a na jedné straně zajistit pro stát dostatek nových, skvělých vědeckých výsledků a na straně druhé posunout vlastní snažení do šedé zóny mezi základním výzkumem a aplikací výsledků. □

Veletrh vědy se blíží

Pátý ročník Veletrhu vědy přinese novinky a zajímavosti od mnoha vystavovatelů.

Chybět nebude 44 pracovišť Akademie věd ČR, vysoké školy, vědecké instituce i firmy.

Akce, kterou organizuje Středisko společných činností AV ČR, se uskuteční od 6. do 8. června 2019 na výstavišti PVA EXPO PRAHA v Letňanech. **Veletrh vědy** nabídne během tří dnů více než **100 expozic**, které doplní doprovodný program ve formě panelových diskusí, přednášek či science show.

Setkání s předsedkyní Akademie věd ČR

V loňském roce začala na veletrhu milá tradice, která bude pokračovat i letos. Opět se uskuteční setkání zaměstnanců Akademie věd ČR s předsedkyní Evou Zažímalovou. Naváže na celodenní program **7. června 2019**. Srdečně zveme zaměstnance Akademie věd ČR i s rodinami, pro které připravujeme večerní program a pohoštění.

Více než 100 expozic

Na stáncích čekají návštěvníky workshopy, experimenty a soutěže. Například na stánku [Ústavu makromolekulární chemie AV ČR](#) si zájemci vyrobí vlastní silonky – stejně jako

se to před více než 50 lety podařilo věhlasnému vědci Ottu Wichterlovi, zakladateli tohoto pracoviště.

Světelné znečištění, jedy v potravinách a Martin Šonka

Stánky vystavovatelů doplní panelové diskuse, přednášky, science show a workshopy s renomovanými českými vědci a dalšími osobnostmi. Organizátoři se zaměří na světelné znečištění, práva robotů nebo jedy v potravinách. Samostatnou přednášku připravuje Martin Šonka, mistr Evropy a vicemistr světa v letecké akrobacii. Vědu v divácky oblíbeném seriálu *Game of Thrones* rozebere čtveřice českých badatelů.

Zveřejnění programu už v dubnu

Kompletní program Veletrhu vědy bude zveřejněn v dubnu 2019. Veletrh pořádá Akademie věd ČR od roku 2015. Na přednášky, panelové diskuse a workshopy je nezbytná rezervace míst. Vstup na veletrh i veškerý program je zdarma. □

NATO INNOVATION CHALLENGE 2019

Event Topics

The purpose of the NATO Innovation Challenge is to tap into the minds of innovative people and teams to find more effective and efficient ways for NATO, and other response organizations, to ensure security and respond to crisis situations.

Who can participate?

Entrepreneurs, designers, marketers, thinkers, engineers, coders...

Timeline and Instructions?

Registration: April 24, 2019

TELEFONÁT Z MARSU

V roce 2021 dosedne na Mars první evropské planetární vozítko. Ponese i paměťové zařízení, na kterém může být i vaše zvuková nahrávka.

Pošlete 30 sekund zvukové nahrávky, dopravíme ji na Mars a odvysíláme zpět na Zemi.

Na projektu sondy ExoMars 2020 spolupracuje Ústav fyziky atmosféry AV ČR v rámci programu Strategie AV21 Vesmír pro lidstvo.

Nahrávky pošlete do 20. dubna 2019 prostřednictvím webu mars.vesmir.cz – [#CallFromMars](https://twitter.com/CallFromMars)

VIDEA

ČESKÁ VĚDA TV MAGAZÍN AV ČR

Umíte dobře stárnout? Podívejte se, co o tomto tématu soudí vědci z [Psychologického ústavu AV ČR](#). Břežnové vydání magazínu přináší rovněž medailon držitele Akademické prémie Jiřího Hejnarů z [Ústavu molekulární genetiky AV ČR](#), který dlouhodobě zkoumá retroviry. A cyklus *Víte, že?* se tentokrát věnuje našemu nejužitečnějšímu hmyzu v přírodě – včelám.

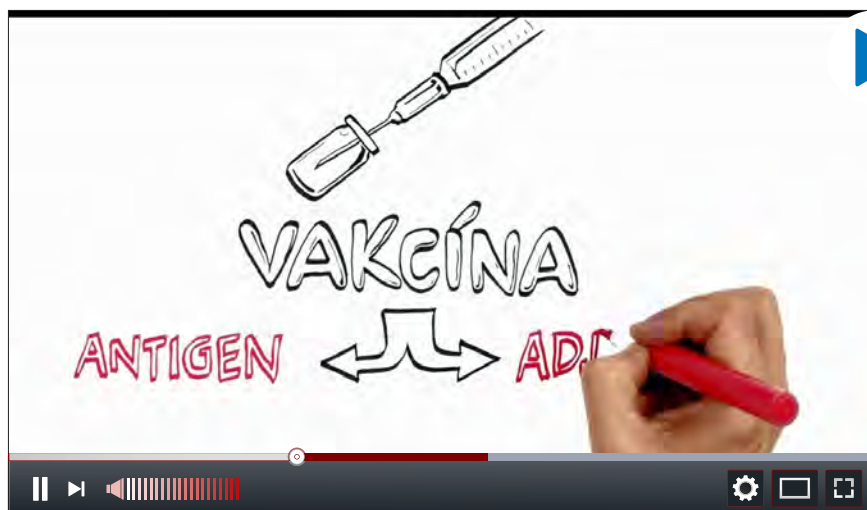
Podívejte se [zde](#).

HOLÉHO ODKAZ

Reportáž se zabývá nejnovějšími výzkumy [Ústavu organické chemie a biochemie AV ČR](#), které navazují na odkaz českého chemika Antonína Holého. Jedna z nejnovějších nadějných látek našich vědců by například mohla pomoci v léčbě rakoviny. V reportáži pořadu České televize *168 hodin* hovoří ředitel ústavu Zdeněk Hostomský nebo předsedkyně Akademie věd ČR Eva Zažímalová (v čase 27:35 min.).

Podívejte se [zde](#).

VAKCÍNY

Nikdo ho nemiluje, mnozí se jej bojí. Vakcinace neboli očkování. Věděli jste například, že očkování není vynálezem takřkajíc moderním, ale je už tisíc let staré? Nebo že termín vakcinace pochází z latinského „vacca“ neboli kráva? Chcete-li se dozvědět proč, sledujte na YouTube nejnovější díl úspěšného seriálu Akademie věd ČR [NEZkreslená věda](#), který si získává stále větší pozornost.

Podívejte se [zde](#).

SOCIÁLNÍ SÍTĚ

Akademie věd ČR
@Akademie_ved_CR

Jaký byl první den festivalu #tydenmozku? Festival se koná v budově Akademie věd až do neděle. Program: tydenmozku.cz

1:12 - 12. 3. 2019

akademievedcr

akademievedcr 🧐📄 Mezinárodní den žen #ZenyVeVede

Co vzkazují (nejen) českým ženám a dívkám účastnice a účastníci konference Women in Science...? @eliska_selinger, @czechitas, @iocbprague #MDŽ #avcr #akademievedcr #2019 #ženy #věda #výzkum

1 týd.

lamujerdeele Klobouk dolů před všemi ženami ve vědě ;) Všichni Vám fandíme.

1 týd. 4 To se mi líbí
Odpovědět

To se líbí iocbprague a 140 dalším

8 BŘEZEN

ANKETA

Spolupracujeme také s odlehlejšími obory

Etnologie jako věda principiálně multiparadigmatická a stojící na pomezí oboru humanitního (historického) a sociálněvědního byla vždy otevřená spolupráci s mnohými příbuznými disciplínami. **Nejen o aktuální činnosti [Etnologického ústavu AV ČR](#), pracoviště třetí vědní oblasti, v „době projektové“ hovoříme s jeho ředitelem Jiřím Woitschem.**

PhDr. JIŘÍ WOITSCH, Ph.D., ředitel ústavu

Je vedoucím oddělení historické etnologie a od roku 2018 ředitelem pracoviště.

Externě přednáší na Filozofické fakultě MU v Brně. Od roku 2015 je předsedou pracovní skupiny Space-lore and place lore při International Society for Ethnology and Folklore.

Je nositelem několika ocenění – mj. ceny AV ČR pro mladé vědecké pracovníky (2004) a Prémie Otto Wichterleho (2010).

Zaměřuje se na hospodářské, sociální a environmentální dějiny střední Evropy, etnologické studium tzv. tradiční lidové kultury, etnokartografii a problematiku akademického psaní.

Na které projekty z poslední doby jste hrdý?

Život v „době projektové“ je jedním z nejkontroverznějších rysů současné vědy na globální úrovni s mnohdy i velmi negativními a dobře známými důsledky – především v podobě permanentní finanční nejistoty, plnění krátkodobých dílčích cílů a omezených možností pracovat na časově náročných tématech s nejistým výsledkem. Prostředí Akademie věd ČR má mnohé výhody, které dle mého názoru nedoceňuje ani mnoho zaměstnanců. Budiž proto zdůrazněno, že pro náš ústav i obor jako takový má velký význam také kvalitní práce kolegyně a kolegů, která není formálně součástí žádného projektu. Týká se to jak bádání a výstupů striktně vědeckých, tak neméně záslužné péče o rozsáhlou knihovnu a dokumentační sbírky včetně unikátního fotoarchivu nebo vydávání dvou respektovaných časopisů – [Českého lidu](#) a [Historické demografie](#).

Velmi důležitý je pro nás i systematický „neprojektový“ výzkum migrací či tzv. zahraničních Čechů, který silně rezonuje (např. v podobě dokumentárních filmů, pravidelných akcí v Senátu Parlamentu ČR či ocenění špičkových výstupů Cenou Jacquese Derridy) ve veřejném prostoru. Nesmíme zapomínat ani na zásadní výzkumný i expertní podíl kolegyně a kolegů při výzkumu a ochraně tzv. kulturního dědictví. Málokdo třeba ví, že se náš ústav – prostřednictvím České národopisné společnosti – podílí na rozhodování o zápisech na globální seznamy kulturního dědictví UNESCO.

Sestoupíme-li přece jen na projektovou úroveň, těžko z množství projektů od poskytovatelů národních i evropských vybrat nejzajímavější. Některé přináší za spolupráce (např. s [Ústavem pro soudobé dějiny AV ČR](#) a [Masarykovým ústavem a Archivem AV ČR](#)) i přehodnocení některých „mýtů“ z historie našeho vlastního oboru. Jako např. výzkum dějin a společenských konsekvencí tzv. folklorního hnutí nebo etnologie v letech 1945–1989, případně – jako u etnografického atlasu Čech, Moravy a Slezska – se snaží o naplnění dlouhodobých cílů české etnologie při studiu tzv. lidové kultury vůbec (poslední dva svazky atlasu patřily venkovskému stavitelství a lidové zbožnosti).

Jiné, především tři projekty NAKI, na kterých v ústavu aktuálně pracujeme, směřují k moderním formám poznání a zpřístupnění jedinečných projevů tzv. lidové kultury – zejména písňového a tanečního folkloru či kramářských tisků. Pro rozvoj studia identit, paměti a (nucených) migrací činí mnohé naše detašované pracoviště v Brně, v poslední době hlavně prostřednictvím projektů, které se věnují česko-německému soužití.

Konečně zvláštní zmínku, jak díky podnětné tematické náplni, výsledkům včetně již podané ERC aplikace, tak i „průkopnickému“ charakteru co se týče nastolení kvalitativně vyšší míry spolupráce mezi Akademií věd ČR a CNRS, určitě zasluží i vnitroakademický projekt [TANDEM](#). Naše pracoviště jej získalo jako vůbec první ústav v Akademii věd ČR.

Jak se vám daří propojovat různé vědní oblasti?

Etnologie jako věda principiálně multiparadigmatická a stojící na pomezí oboru humanitního (historického) a sociálněvědního vždy byla otevřená spolupráci s mnohými příbuznými disciplínami. Hovořit o tom, že badáme, publikujeme a řešíme špičkové projekty spolu s historiky, archeology, uměnovědci, jazykovědci či sociology, demografy a geografy je vlastně trochu banální. V mnoha případech se to

děje již celá desetiletí a děláme to i v současnosti jak na úrovni spolupráce s partnerskými ústavu Akademie věd ČR či vysokými školami, tak neziskovým sektorem, státní správou, samosprávou atd.

Za zdůraznění proto stojí slibně se rozvíjející spolupráce s přece jen trochu odlehlejšími disciplínami, která nám nicméně nabízí obrovské možnosti do budoucna. Jmenuji-li jen zdánlivě nesourodou skupinu témat, hned bude jasněji: agrolesnictví, divoká prasata, památné stromy, odpadky, sesuvy půdy, krajina, biokulturní dědictví. Ano, jde o spolupráci s především přírodovědnými obory, která již v současnosti přináší množství nečekaných synergií třeba s [Botanickým ústavem AV ČR](#) nebo Českou zemědělskou univerzitou. Memorandum o spolupráci se Správou Národního parku České Švýcarsko, které jsme uzavřeli na začátku tohoto roku, je příslibem, že se nám naše výzkumy podaří i náležitě popularizovat a aplikovat.

Co může vedení Akademie věd ČR udělat, abyste se cítili spokojenější?

Abych byl upřímný, [Etnologický ústav AV ČR](#) jsem nepřebíral v nejlepší kondici a jsem velice vděčný vedení Akademie věd ČR za pomoc a podporu při realizaci poměrně zásadních a úspěšných změn ve struktuře ústavu. Myslím, že jsme dobrým příkladem, že pokud je to potřeba, Akademie věd ČR umí řešit problémy ústavů dostatečně razantně a zároveň s ohledem na kvalitní fungování mnoha vědních disciplín, které se v nich pěstují. Tuto zkušenost, i když nám přinesla mnohé horké chvílky, považuji za neocenitelnou.

„Každodenní život“ ředitele, výzkumných i technicko-hospodářských pracovníků logicky přináší menší či větší komplikace a Akademie věd ČR může v mnohém pomoci. Za úvahu by určitě stálo převedení co největší části byrokratické agendy, bohužel nezbytné, a nikoli vinou Akademie věd ČR, stále nepřátelštější, do systému KIS.

Rozhodně větší podporu včetně sdílení části know-how, zejména u malých a středních ústavů bez vlastních projektových oddělení, by si zasloužil fundraising směřující na vyšší než národní úroveň. Třeba příprava rozpočtu ERC projektu takřkajíc na koleně, jak jsme se o tom přesvědčili, je totiž v důsledku značně stresující a ubírá špičkovým vědcům prostor pro vyladění odborné části návrhu.

Konečně – a zde se myslím již výrazně blýská na lepší časy, jak ukázalo loňské setkání ředitelů s Akademickou radou AV ČR v Třešti nebo příprava nové směrnice k ediční činnosti – mnohé nesnáze vyplývají jen z nedostatečné komunikace. Čím častěji spolu budou ředitelé a vedení Akademie věd ČR mluvit, čím častěji se přátelsky a korektně pohádají, tím lépe bude Akademie věd ČR fungovat a tím lépe budeme schopni zaměstnancům vysvětlit, proč se některé věci dějí. □

Z PRACOVIŠŤ

Mentoringový program pomáhá hlavně ženám

Začátkem března vyvrcholilo již druhé kolo mentoringového programu CERGE-EI, společného pracoviště Národohospodářského ústavu AV ČR a Univerzity Karlovy pro doktorandy. Ojedinelý program, který odstartoval loni v říjnu, absolvovalo více než 60 studentů a studentek 22 oborů z pěti různých univerzit. **Program zastřešený heslem „People Who Don't Give Up“ podporuje zejména začínající vědkyně. Nejen v českém akademickém světě je totiž zastoupení mužů a žen stále nerovné.**

Z pracovišť | AB / Akademický bulletin 3/2019

Jak uvádí Lucia Štefánková, zástupkyně ředitele [CERGE-EI](#) – společného pracoviště [Národohospodářského ústavu AV ČR](#) a Univerzity Karlovy, ačkoli v doktorských studijních programech je mnoho žen, na seniorních pozicích už jich je výrazně méně než mužů. Proto je program primárně určený studentkám. „Potěšilo nás, že se obou kol zúčastnili i mladí muži. Naším cílem je pomoci mladým vědkyním na jejich cestě ke kariérnímu růstu. Zároveň chceme inspirovat další vědecká pracoviště, aby se snažila podobnými projekty spojovat zkušené a méně zkušené vědce, budovat a upevňovat vazby ve vědecké komunitě a přispět k rozvoji talentů.“

První kolo programu uspořádalo CERGE-EI loni v říjnu s podporou americké ambasády. „Nápad vzešel z poptávky našich studentů,“ vysvětluje projektová manažerka Martina Jakubův. Úvodní setkání mělo formu celodenního workshopu, který se konal pod vedením Kateřiny Cidlinské z [Národního kontaktního centra](#) – gender a věda [Sociologického ústavu AV ČR](#) a Kateřiny Machovcové z [Psychologického ústavu AV ČR](#). Účastníci si ujasnili kariérní cíle a zaměřili se na problémy, které jim brání, aby jich dosáhli.

Další dvě setkání pilotního kola programu studentům zprostředkovala kontakt se ženami, jež zastávají seniorní pozice jak v akademickém prostředí, tak v privátním sektoru

Na snímku (zleva) Pavlína Louženská, Alexandra Tsvetkova, Daniela Vrbová (moderátorka), Helena Fulková a Zuzana Brixiová

nebo v mezinárodních organizacích. Role mentorek se ujaly například Zuzana Brixiová z Technické univerzity v Ostravě, analytička České národní banky a ředitelka jednoho ze studijních programů na CERGE-EI Eva Hromádková nebo absolventka doktorského programu CERGE-EI Dragana Stanisic, která působí jako konzultantka ve společnosti GfK.

„Věřím, že budoucnost patří ženám a drobná pomoc na cestě k úspěchu je vždy vítaná. Proto jsem přijala pozvání účastnit se tohoto programu,“ uvedla Dragana Stanisic, která se studentkami mluvila mj. o rovnováze pracovního a osobního života: „Budte odhodlané dělat svou práci, ale zároveň upřímné samy k sobě. Dělejte to, co potřebujete pro vlastní rozvoj, ale také k tomu, abyste byly šťastné.“

Nevzdáváme se

Na pilotní projekt navázalo druhé kolo, na jehož realizaci CERGE-EI získalo grant britského velvyslanectví na podporu žen ve vědě. Struktura programu zůstala podobná, tentokrát se však otevřel i pro studenty jiných oborů. „Obdrželi jsme více než 80 přihlášek, ale abychom zachovali osobní přístup k účastníkům, mohli jsme přijmout přibližně polovinu,“ komentuje vysoký počet přihlášených Martina Jakubův. Zájem projeví i studenti mimopražských vysokých škol. „Jde nepochybně o signál, že mentoringové programy by mohly dobře fungovat i na jiných školách,“ dodává.

Účastníci úvodních workshopů, které se opět odehrály pod vedením Kateřiny Cidlinské a Kateřiny Machovcové, se setkali v Praze na závěrečné panelové diskusi, jejímž hlavním tématem bylo postavení žen ve vědě. Ve dvou blocích opět vystoupily úspěšné vědkyně, ale také ženy, které se pohybují mimo akademické prostředí a jejichž osobní příběhy i profesní úspěchy naplňují motto mentoringového programu CERGE-EI „People Who Don't Give Up“.

V dopoledním panelu zaměřeném na kariérní růst vystoupily držitelka Ceny Nadačního Fondu Neuron bioložka Helena Fulková, lektorka programu Google Developers Launchpad Pavlína Louženská, analytička OECD Trento Center for Local Development Alexandra Tsvetkova a pozvání znovu přijala také Zuzana Brixiová. Se svými méně zkušenými kolegyněmi a kolegy otevřeně hovořily především o vlastních úspěších i selháních.

„Musíme počítat i s tím, že se něco nepodaří. Úspěšní lidé často chybují. Je to součást vědecké profese,“ poznamenává Helena Fulková. V panelu zazněly i silné osobní zkušenosti, které mohly být inspirací, jak se vyrovnat s obtížnými životními situacemi a najít motivaci k další práci. „Připravte se i na to, že všechno dost možná nebude tak, jak jste si naplánovali. V takových chvílích naslouchejte sami sobě

a zaměřte se na to, co je pro vás skutečně důležité,“ radí Pavlína Louženská.

Odpolední část odstartoval Štěpán Jurajda z CERGE-EI prezentací výzkumu o genderových rozdílech ve vědě. Následující panel se zaměřil na praktické rady pro publikaci odborných textů. Se studenty v něm diskutovaly socioložka Inés Hardoy (Institute for Social Research, Oslo) a ekonomky Anastasiya Shamshur (University of East Anglia), Jana Cahlíková (Max Planck Institute for Tax Law and Public Finance) a Zuzana Fungáčová (Bank of Finland Institute for Economies in Transition). Z publika zaznívaly dotazy, které se týkaly výběru výzkumných témat, recenzního řízení nebo strategie volby časopisů, kam hotový článek poslat.

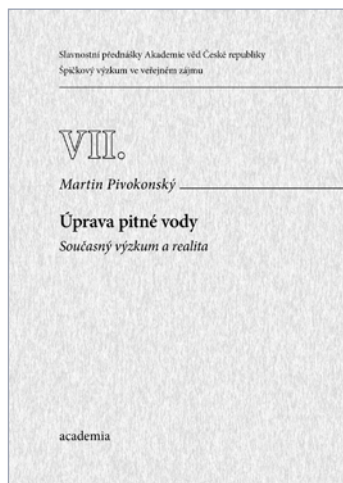

Výsledkem mentoringového programu je [webový portál](#), na němž organizační tým shrnuje zkušenosti z projektu. Inspirovat má univerzity a vědecká pracoviště, aby podpořily začínající vědkyně na jejich cestě k úspěšné kariéře.

Lucia Štefánková a Martina Jakubův představily mentoringový program i na konferenci [Women in Science](#), kterou pořádalo britské velvyslanectví ve spolupráci s Akademií věd ČR. Britská strana přizvala zástupkyně CERGE-EI do panelu, jenž se zaměřoval na příklady dobré praxe. „Věříme, že když se ženy vzdají vědeckých ambicí, je to ztráta pro celou společnost. Pokud ale podpoříme vědkyně, aby se nevzdaly svých kariér, neděláme to pro ně, děláme to pro nás všechny,“ uzavírá Lucie Štefánková. □

V rubrice *Z pracovišť* můžete kolegyním a kolegům představit své vědecké projekty. Příspěvky v rozsahu 1–3 normostran zasílejte na e-mail cernoch@ssc.cas.cz.

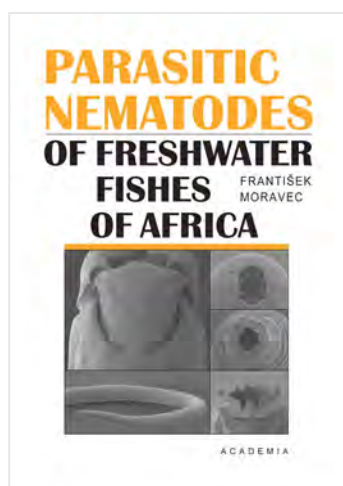
KNIHY

ÚPRAVA PITNÉ VODY SOUČASNÝ VÝZKUM A REALITA

Martin Pivokonský
[Academia](#), 2019

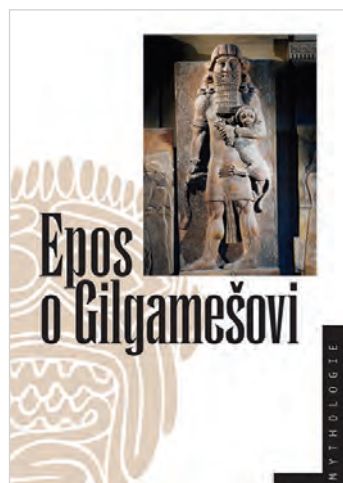
V roce 2018 panovalo v České republice nebyvalé sucho – ostatně již několikátý rok za sebou. V této souvislosti si všichni musíme klást otázku, zda si vody vážíme a uvědomujeme si, jak je nepostradatelná a jak jsme na ní závislí. Často přitom chápeme pitnou vodu jako naprostou samozřejmost, přestali jsme přemýšlet, kde a jak se voda „rodí“ a jak „putuje“ biosférou. Přitom závislost lidské civilizace na vodě je zřejmá. Na aktuální téma zhoršování kvality zdrojů povrchové i podzemní vody hovořil ředitel [Ústavu pro hydrodynamiku AV ČR](#) Martin Pivokonský na slavnostní přednášce z cyklu Akademie věd ČR – špičkový výzkum ve veřejném zájmu, která se uskutečnila v paláci Žofín v Praze 25. března 2019.

PARASITIC NEMATODES OF FRESHWATER FISHES OF AFRICA

František Moravec
[Academia](#), 2019

Cizopasně hlístice (*Nematoda*) jsou jednou z nejvýznamnějších skupin rybích parazitů. Tato anglicky psaná kniha je dosud první monografií pojednávající o hlísticích sladkovodních ryb Afriky, která umožňuje jejich druhovou identifikaci. Kromě tří krátkých obecnějších kapitol publikace poskytuje určovací klíče, diagnózy vyšších taxonomických jednotek a popisy a vyobrazení všech druhů hlístic cizopasících v rybách jako dospělci nebo jen jako larvy. Text vědeckého pracovníka [Parazitologického ústavu BC AV ČR](#) rovněž podává informace o jejich hostitelích, lokalizaci v hostiteli, rozšíření, a pokud k tomu existují údaje, rovněž o jejich vývojových cyklech a ekologii. Tímto způsobem ojedinelá publikace pojednává o 120 druzích hlístic, jež náležejí k 47 rodům a 21 čeledím těchto parazitů.

EPOS O GILGAMEŠOVI

Jiří Prosecký, Marek Rychtařík
[Nakladatelství Lidové noviny](#), 2019

Epos o Gilgamešovi (z původního Bilgames – výhonek stromu mýsu, tj. strom života; řecky Gilgamos) z 2. tisíciletí př. n. l. je považován za nejvýznamnější dílo akkadské (babylonsko-asyrské) literatury a literatury starověkého Předního východu vůbec, jež se plným právem stalo součástí literatury světové. Básnická skladba je oslavou přátelství a hrdinské odvahy, výrazem úzkosti před konečností lidského života a touhy po dosažení nesmrtelnosti. Jeho hrdina hledá odpověď na otázku po smyslu života, aby ji nakonec našel v činech, jejichž výsledky přetrvávají smrtelnou lidskou existencí. Konečná podoba textu se dochovala v ninivské knihovně asyrského krále Aššurbanipala. Nový komentovaný překlad Jiřího Proseckého (vědecký pracovník [Orientálního ústavu AV ČR](#)) a Marka Rychtaříka odpovídá nejnovějším výsledkům a objevům, k nimž klínopisné bádání aktuálně dospělo.

SUMMARY

The Czech Republic wants to be the country of the future. On February 4, 2019, the Government of the Czech Republic approved a key document [Innovation Strategy of the Czech Republic 2019–2030](#). Prepared by the Research, Development and Research Council in close cooperation with a team of entrepreneurs, scientists, academics and representatives of the public administration, the strategy sets out priorities, which, if achieved, should put the Czech Republic among the most innovative countries in Europe by 2030. Part of the strategy is also the introduction of a new brand “The Czech Republic: The Country For The Future”. “We focused on making the strategy timeless, supra-ministerial and apolitical. The goal was not to eliminate or change, but to concentrate the decisive innovative activities under one roof and to supplement them with those that are clearly missing or not developing. From the beginning, we reflected the international environment, inspired by countries such as Switzerland, Finland, Sweden or Denmark, that is, countries that have become world-class by support for research and innovation”, said Council Vice-President Karel Havlíček, who also coordinates the team of authors.

Doing a PhD is a long-distance run. CERGE-EI offered a free mentoring program supporting women in their PhD studies, helping them to define career goals and the steps needed to achieve them. The program goal was to strengthen support for PhD students, encouraging them to pursue a successful research career. A specifically designed 6-hour workshop was offered, followed by a series of follow-up meetings with special guests and CERGE-EI alumni (sharing experiences of their work in academia, the private sector, and international organizations).

At the invitation of the Czech Academy of Sciences, American astronaut Andrew Feustel and his wife Indira are going to visit the Czech Republic. From April 4 to April 15, 2019, Feustel will participate in several events organised especially for students and general public.

Taťána Petrasová, a Czech art historian and a member of Academy Council of the CAS, has been awarded a prestigious decoration for her achievements in the fields of education, science, and culture – the Order of Academic Palms. She received this honour during a ceremony at the French Embassy in Prague.

VĚDA FOTOGENICKÁ

Viktor Černý,
Archeologický ústav AV ČR, Praha

Flotila při lovu – Pelikán bílý *Pelecanus onocrotalus*
vytváří v Národní ptačí rezervaci Džoudž na břehu řeky
Senegal poblíž Atlantiku velíká hejna.

AKADEMICKÝ BULLETIN

Akademie věd
České republiky
Czech Academy
of Sciences

Vydává

Středisko společných činností AV ČR, v. v. i.,
ve spolupráci s Kanceláří Akademie věd ČR
Národní 1009/3, 110 00 Praha 1
IČO 60457856

Adresa redakce

Odbor akademických médií DVV SSČ,
Národní 1009/3, 110 00 Praha 1
tel.: 221 403 513
e-mail: wernerova@ssc.cas.cz

Šéfredaktor

Viktor Černoch
e-mail: cernoch@ssc.cas.cz

Editor

Luděk Svoboda
e-mail: svobodaludek@ssc.cas.cz

Redaktoři

Leona Matušková, Jana Olivová,
Alice Horáčková, Markéta Růžičková, Milan Pohl

Fotografka

Jana Plavec

Produkční

Markéta Wernerová

Korektorka

Irena Vítková

Grafika

Pavčina Jáchimová, Luděk Svoboda

Redakční rada

Markéta Pravdová (předsedkyně), Josef Lazar (místopředseda),
Petr Borovský, Jiří Chýla, Jan Kolář, Michael Londesborough, Jan
Martinek, Jiří Padevět, Taťána Petrasová, Daniela Procházková, Michal
Salaj, Kateřina Sobotková, Pavel Suchan, Michaela Trtíková Vojtková

Elektronický měsíčník *AB / Akademický bulletin* vychází jednou měsíčně
kromě července a srpna (10x ročně) výlučně pro vnitřní potřebu
Akademie věd ČR. Pracovníci Akademie věd ČR mohou přispět článkem
či návrhem tématu. Uzávěrka do dalšího čísla je vždy **do konce
předchozího měsíce**. Číslo 3/2019 vyšlo 28. března 2019.

Jakékoli šíření části či celku v libovolné podobě je
bez písemného souhlasu vydavatele výslovně zakázáno.
Nevyžádané materiály se nevracejí.
Za obsah inzercí redakce neodpovídá.
Změny vyhrazeny.

Všechny texty s výjimkou rubriky *Z pracovišť* na str. 20–21 stejně jako
fotografie na str. 2, 7, 10, 13, 18 jsou uvolněny pod svobodnou licenci
CC BY-SA 3.0 CZ.

